

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2013 február Próza

Dés Mihály: Temetői rondó

Temetői rondó

Kriptában csörögnek a halottak,

Egymás tyúkszemére taposnak...

Városi dal a „Jaj de csúszik ez a banánhéj” rokendrolosított dallamára

Szereplők:

NAGYI: 93 éves

ILUS, alias Ilonka, Nagyi lánya, János apai nagynénje: 70 éves

ÉN (a darabban János, Jancsi, Janikám...), Nagyi unokája: 32 éves

Helyszín: az Óbudai köztemető

Időpont: 1984. május 3., csütörtök

Cselekmény:

Szereplők meglátogatják Rezső és Jenő sírját. Rezső, *alias* Fatykos, a Nagyi férje, Ilus apja és az én nagyapám volt. Jenő egy kibogozhatatlanabb kötelék. Elvileg a Nagyiék társbérője, valójában családtag, és ha költöztek – erre csak egyszer került sor, valamikor a húszas években, mert aztán megragadtak a Vilmos császár úton –, ő is ment velük. Az övé volt a legszebb, legtágasabb utcai szoba, az, ahol most a Nagyi lakik. Mivel az előszobából nyílt, mindenki átjárt rajta, hacsak nem az alkóv felől került az ember. Ez esetben viszont az udvari szobán keresztül kellett átmenni, ahol szintén mindig lakott egy társbérő. Akkor inkább a Jenőn. A családban erősen tartotta magát az a nézet, hogy Jenő a Nagyi szeretője volt. Én egy aszotkopott, de a maga régi vágású módján elegáns, öltönyös-nyakkendő-s-kalapos, szipkából cigarettázó, rátartian udvarias és betegesen zárkózott, piás öregúrra emlékszem, akiből mindig savankás borgőz áradt. Levitézlett dzsentrisarj, állítólag egy reménytelen szerelem miatt kezdett el inni, és aztán haláláig abba se hagyta. Egy zsidó lányba szeretett bele, de a családja megakadályozta a fajgyalázó nászt. Vigasztalóan fölküldték Pestre és bedugták a Szabványügyi Hivatalba aktát tologatni. 9-től 2-ig tartott a munkaideje, úgyhogy éppenséggel meg tudta volna oldani, hogy a Nagyival cicázzon, de ha a régi fekete-fehér fényképeken összevetem az ő rozoga alakját a nagyapám mokány figurájával, inkább arra tippelnék, hogy Jenő volt a felszarvazott férj, a nagyfater pedig a besurranó szerető. Többször próbáltam

kiszedni az igazságot a Nagyból, de ő mindig elzárkózott a vallomástételtől.

A jelenet kezdetekor *Szereplők* az én dinósárga Ladámban ülnek. Hosszú, fordultatos utazás áll mögöttünk, de még messze nem értünk a végére. Először a Nagyival elmentünk Ilonkáért a Svábhegyre, ahol Bélával, az ötven felé járó, mamlasz, hájas és depresszióra hajlamos agglegény fiával és egy ereje teljében lévő hisztérikus pulival él. Az úton egy a maiak számára ismeretlen Budapest tárult fel: hajdani üzletek, nem létező márkák, rég elporladt emberek, eltörölt utcanevek, lerombolt épületek, kifosztott családok, néhai idillek. Ebben a pillanatban hagytuk el a Moszkva teret és ráfordultunk a Mártírok útjára.

NAGYI: Jó felé megyünk mi, drágám?

ÉN: Persze hogy jó felé. Vittelek én már rossz felé téged?

ILUS: Hagyjad békén, ő tudja, hogy merre kell menni, ő a sofőr.

NAGYI: Én is tudom, hogy merre kell menni! Mit gondolsz te? Ez nem Óbuda.

ÉN: Már hogy a túróba lenne Óbuda, drágám, ha még nem vagyunk ott. Ez a Mártírok útja.

NAGYI: Ez nem a Mártírok útja. Ez a Margit körút.

ILUS: Mondom, hogy ne szekáld!

ÉN: Az ugyanaz, édesem. Csak mostanában úgy hívják, hogy Mártírok útja. Az Oktogont is újabban November hetedike térnek hívják, a Hitler teret pedig Marx térnek...

NAGYI: Miféle Hitler teret?

ÉN: Amit most Marx térnek hívnak... A Nyugatinál, ahol a Skála van.

NAGYI: Azt sose hívták Hitler térnek. Miket beszéltek itt összevissza? Az Berlin tér volt. A Hitler tér a Körönd volt.

ÉN: A Körönd? Igen...? Nocsak, mindig tanul valamit az ember.

NAGYI: A Körönd az mindig is Körönd volt, csak aztán jött az az izé, és elnevezték Hitler térnek...

ILUS: Hagyjad békén a gyereket! Addig fogod szekírozni, míg neki nem megyünk valaminek.

ÉN: Csak megússzuk valahogy, Isten segedelmivel.

NAGYI: Azelőtt meg Párizsi tér volt.

ÉN: A Körönd?

NAGYI: Dehogy a Körönd! A Marx..., a Berlin tér. Kislánykoromban Párizsi térnek hívták.

ILUS: Ott volt az Ilkovics, az volt az első önkiszolgáló étterem Pesten. Nagy dolog volt ám az akkor! Kérhettél egy róseibnit és semmi mást. Nem is kellett több... 44-ben bombatalálat érte. De azért még utána is működött ... Meg ott volt a Viktória kávéház is... Oda meg színészek

jártak... Istenem, a színészek...! Hogy imádtam én a színházat! Mennyit jártam én színházba valamikor... (Énekelni kezd a *Csárdáskirálynő*-ből) „A lányok, a lányok, a lányok asszonyok, a férfiakkal csak komédiáznak...”

NAGYI: Nekem meg ott volt üzletem... Tejbolt!

ÉN: A Berlin téren??? Hát nem a Szent István körúton volt?

NAGYI: Dehogynem, azt mondom: a Lipót körúton. A Berlin tér meg a Visegrádi utca között... Finom, rendes kis tejbolt...!

ILUS: Hát kicsinek tényleg kicsi volt: egyszerre csak egy vevő fért el benne...

NAGYI: Minek kellett volna nagyobb? Az is annyi munkát adott, hogy majd beleszakadtam... De azért mégiscsak a Lipót körúton volt...

ILUS: Az udvar végében...

NAGYI: Az mindegy... A Lipót körút számít...

ÉN: Akkor miért kótyavetyélted el...?

NAGYI: Ki kótyavetyélte el? Miket beszélsz te, Jancsikám? A nagyapád erőszakoskodott, hogy mondjuk fel. Folyton csak azzal nyúzott, hogy nem tudjuk fizetni a bért, a bért, a bért! Pedig csak derogált neki a kannákat cipelni. Annak a marha erős embernek...

ÉN: Tessék, már itt is vagyunk a Margit hídnál...

NAGYI: Istenem, a Margit híd...! Hogy milyen szép ez a Margit híd...! Én itt egyszer majdnem odavesztem, tudod te azt, Jancsikám?

ÉN: Hát...

NAGYI: Amikor fölrobbantották a németek. 44 novemberében. Amilyen peches vagyok, éppen rajta ültem a villamoson. Képzeld csak azt el! Éppen azon a villamoson.

ILUS: Miért mondod, hogy azon ültél, amelyik fölrobbant? Nem is azon ültél!

NAGYI: Hát persze, hogy nem azon! Akkor most nem lennék itt... Mit piszkálódsz? Minden szavamba belekötsz. Olyan vagy, mint egy rigolyás vénasszony. Hogy nem azon a villamoson ültem...! Hallottak már ilyet! Azon ültem, amelyik éppen átért. Átértünk a pesti oldalra és bummm!, szó nélkül felrobbant... Hogy ott mi kiabálás volt! Az összes ablak betört...

ILUS: Nem is akkor robbant föl, amikor átértetek. Már rég kijöttetek a megállóból. Te mesélted...

NAGYI: Hát nem mindegy az neked, hogy beértünk vagy kiértünk? Nézzenek oda! Fölrobbantják a Margit hidat, majdnem odaveszik az anyja, ő meg azon kötözködik, hogy kiment vagy bement...

ILUS: Miért, a Székely Mancsi mamája ott pusztult...

NAGYI: Miféle Székely Mancsi?

ILUS: Hát a Székely Mancsi! Nem emlékszel? Osztyáltársam volt az angolkisasszonyoknál. Az a kis dagadt szőke, szemüveges lány. Folyton harapdálta a szája szélét. Nem emlékszel? Az a kis stréber, akinek...

NAGYI: Ja, a Székely Mancsi! Hát miért nem azt mondod? Az a kis tüchtig, szorgalmas kislány, aki téged korrepetált. Persze hogy emlékszem rá, hogyne emlékeznék. Mindig csináltam neki finom ozsonnát. Szépen megkentem neki egy jó nagy karéj vajas kenyeret, hozzá egy jó kis mamakávét...

ILUS: Na látod, az ő mamája tényleg fölrobbant a híddal együtt.

NAGYI: Mit akarsz te most tőlem? Az a bajod, hogy én nem robbantam föl...?

ILUS: Az olyan kimondottan peches lány volt, a Mancsi. Az apját meg a Dunába lötték. Azt is ott a Margit hídnál. Hogy is hívják azt a részt, milyen rakpart...? Tudod, a Petneházy Pepi is ott lakott.

ÉN: Az angolkisasszonyokhoz zsidók is járhattak?

ILUS: Ki voltak azok keresztelkedve...

NAGYI: És mi lett azzal a Mancival? Azóta se láttam.

ILUS: A fene tudja. Azt hiszem, kiment Amerikába. Ezeknek mindenhol vannak rokonaik...

NAGYI: Amerika, Amerika! Ott is lelövik az embert. Azért ne menjél te se, Janikám...

ÉN: Hát a Mancit csak nem lötték le. Annyira nem lehet peches!

ILUS: Azt sose lehet tudni. Minden csak szerencse kérdése. A Mancsi mamája azon a villamoson ült, amelyik fölrobbant, a nagyanyád pedig azon, amelyik éppen átért. A sors játéka ez, semmit se lehet csinálni...

NAGYI: Látod, ebben igazad van, Ilus. Minden a sors játéka. Éppen csakhogy elindultunk a pesti hídfőtől a Berlin... a Marx tér felé, és úgy a Gláznernél jártunk, amikor...

ILUS: Istenem, a Gláznér! Milyen egy jó kis pékség volt az!

NAGYI: Annak is minden kirakata betört...

ÉN: Most is pék van ott, nem...?

NAGYI: Csak az már nem olyan.

ILUS: Teremtő Úristen, micsoda rongyos kiflije volt annak...!

NAGYI: Rongyos kifli, túrós batyu, kuglóf, bukta, buci, briós, búrkipli, pacsoni, pozsonyi kifli, pogácsa, császárszemlye, vizes szemlye, vajas kifli, sós kifli, stollni, tényleg, a mazsolás stollni... Mindene jó volt annak. A kenyeré is elsőrangú volt. El-ső-ran-gú! És volt neki az a foszlós kalácsa. Kakaós. Mindig azt ettük vasárnap reggelire, emlékszel, Ilus? Hogy az apád, hogy pofázta azt, Jancsikám...!

ILUS: Azt mindenki szerette, nemcsak a Miki.

NAGYI: Te meg pláne pofáztad. Te már akkor se bírtad türtőztetni magad. Folyton csak

nassoltál. Az volt a veszted. Most is mindig nassolsz.

ILUS: Nem mindegy az neked, hogy mit csinállok?

NAGYI: Stangli...

ÉN: Milyen stangli???

NAGYI: Sós... A sós stanglija is elsőrangú volt.

ILUS: Tényleg, a stangli...! Ma már nem is lehet rendes stanglit kapni: vagy száraz, vagy olyan, mint a gumi...

NAGYI: Megeszed te azt is, az a te bajod. Mindig csak nyem, nyem, nyem, tömöd a pofád... És a Bélát is úgy szoktattad. Azért olyan kövér. Mert én nem úgy szoktattalak. Nálunk rend volt. Megvolt az ideje, hogy mikor eszünk, de nem is volt kövér ember a családban. A Rezső is egy fess ember volt, azt nem lehet mondani. Kibíratatlan természete volt, rettenetes egy természete, de adni adott magára: mindig szépen, rendesen öltözködött, a cipője mindig ki volt pucolva, és egyáltalán... Az én szegény Miklóskámról nem is beszélve! Az olyan volt, mint egy filmsztár. Ha ő bement valahová, az emberek csak néztek: ki ez, ki ez? Az úgy tudott bemenni valahová, annak olyan tartása volt... Nem is értem, Jancsikám, hogy az anyád hogy tudta megfogni magának. Nem azért, a Klárka is csinos asszony... És nagyon jól tartja magát. Ő is megvan már vagy hatvanöt...

ILUS: Ötvenkilenc.

NAGYI: Hát akkor ötvenkilenc, bánom is én... Az se kevés.

ÉN: Halló! Mindjárt megérkezünk. Ez már a Vörösvári út, kérem tisztelettel.

NAGYI: Várjunk csak, hadd nézzem...? Tényleg, ez már a Bécsi út... Na látod, most jól megyünk, Jancsikám. Ez már Óbuda. Mindjárt itt lesz balra a Téglagyár, aztán már ott is vagyunk.

ILUS: Már azt hittem, sose érünk ide. Egész kimerültem...

NAGYI: Mitől merültél ki? Te mindentől kimerülsz. És amikor villamoson jártunk ide...? Meg gyalog! Hányszor tettük meg gyalog ezt az utat, hajaj! És meg se kottyant. Azelőtt mindenhová gyalog jártunk. A villamost nem lehetett megfizetni.

ÉN: Ez már a téglagyár, nem?

NAGYI: Háááát... mintha az lenne. Nem is tudom... Mindent úgy megváltoztatnak, hogy már ki sem ismeri magát az ember. De az én időmben itt volt az Óbudai Téglagyár. A temetőbe jövet is láttuk, temetőbe menet is láttuk. Mindig erre jöttünk. Komoly, nagy gyár volt ez.

ÉN: De még mennyire komoly. 44-ben ide gyűjtötték be a zsidókat.

NAGYI: Állítólag...

ÉN: Innen meg egyenesen Auschwitzba vitték őket...

NAGYI: Hát, tudom is én, hogy hová vitték a szerencsétleneket, de elvitték őket. A zöldséges Fánit is elvitték. Nem tudom, hogy innen-e, vagy honnan, de sose jött vissza. Pedig finom,

rendes asszony volt! A Breintner Fáni. Ott volt zöldségesboltja a Kálmán utcában. De elvitték. Három gyereke volt, meg egy olyan mamlasz férje. Azokat is elvitték. A gyerekek se jöttek vissza, csak a férje. Egyszer eljött hozzám a háború után, de aztán nem tudom, mi lett vele... Azért mondom én neked, Jancsikám, hogy nagyon kell vigyázni. Gonoszak a népek, azt ki nem lehet mondani, hogy milyen gonoszak! És nemcsak a zsidókkal ám...

ILUS: Mit zsidóztok itt? Ne zsidózzatok, az Isten szerelmére!

NAGYI: Ki zsidózik? Ez nem zsidózás... Te meg vagy veszve...

ILUS: Még a végén valami bajunk lesz belőle.

NAGYI: Te tisztára megőrültél? Ennek valami van az agyával...

ÉN: Milyen bajra gondolsz, Ilonka?

NAGYI: Ennek beteg az agya! Te, nem kéne neked megvizsgáltatnod magad, Ilus?

ILUS: Azt sose lehet tudni, hogy mi bajunk lesz belőle. Valaki meghallja, aztán...

NAGYI: Mit hall meg? Hát te is ismerted a zöldséges Fánit...!

ÉN: Miért, talán tilos arról beszélni, hogy a zsidókat elhurcolták?

ILUS: Az én Nándimat is elhurcolták. Csak őt az oroszok hurcolták el!

ÉN: Látod, erről már kicsit rázósabb beszélni...

NAGYI: De hál' Istennek visszajött.

ILUS: Persze, három év múlva! Három évig volt hadifogságban a nyomorult, pedig sose volt katona! Az asztmája miatt. Papírja is volt róla, mégis elhurcolták! Budapestről. Meg se állt Szibériáig. Az ő állapotában! Én meg egyedül kínlódhattam a Béluskámmal. Azt se tudtam, hogy él-e a Nándi, vagy hal-e.

NAGYI: Jól van, jól van, de azért a végén csak hazajött.

ILUS: De milyen állapotban? Rá se lehetett ismerni. Egy roncs lett belőle, egy beteg ember.

NAGYI: Már előtte is beteges volt a szerencsétlen...

ILUS: A férfiassága is odalett...

NAGYI: Odavolt az már azelőtt is... Nekem te ne magyarázz. Folyton el akartál válni tőle emiatt. Már a nászútról is úgy jöttél vissza... Emiatt elválni! Ahelyett, hogy örültél volna, hogy békén hagy. Mit gondolsz te, az talán jobb lett volna, ha olyan, mint az apád volt...? Egy mániákus? Nem tudtam olyan csúnya cselédlányt fölvenni, hogy ne kezdjen ki vele. Folyton jöttek nekem sírva, hogy naccságos asszony, a naccságos úr így meg úgy... Már amelyik jött, mert persze azok között is volt mindenféle rüfke...

ÉN: Halló, halló, figyelem. Óbudai köztemető, végállomás!

NAGYI: Micsoda? Ja igen! Látod, ez az a vendéglő, ahová Mindszentekkor mindig beültünk egy sörre a temető után. Ettünk hozzá egy sóskiflit, aztán szépen elbeszélgettünk. A Máli néni...

ÉN: Tőlem most is beülhetünk...

NAGYI: Nem, most ne, nincs időnk, menjünk a temetőbe...

ÉN: Már ott vagyunk...

NAGYI: Igen, ez az: RE-QUIES-CAT IN PA-CE. Ez a mi temetőnk! Gyerünk, hajtsál be, Jancsikám.

ILUS: Ide nem lehet kocsival bemenni!

NAGYI: Dehogynem lehet! Már máskor is mentünk be kocsival.

ILUS: Azt akarod, hogy megbüntessenek?

NAGYI: Hát akkor hogy akarsz bemenni? Alig tud járni, és még ő akar gyalogolni.

ÉN: Akkor most behajtsak, vagy ne hajtsak?

NAGYI: Tessék, az az autó is bemegy.

ÉN: De drágám, az egy halottaskocsi.

NAGYI: Kocsi, kocsi, egykutyá. Menjünk már!

ÉN: Hajtok.

ILUS: Súlyos büntetéseket fogunk fizetni!

ÉN: Nem hajtok.

NAGYI: Mit hallgatsz erre a lükére, Janikám? Énrám hallgass, én tudom, mi itt a rend: menjünk!

ÉN: Na jó, megkockáztatom. Ha falhoz állítanak, legalább helyben el is kaparhatnak.

NAGYI: Csak ne velünk ásassák meg a sírt, nem igaz, Jancsikám...? Hogy te milyen egy hülye vagy, Ilus. Tessék: látod, hogy be lehet jönni. Ott is vannak kocsik... Arra menjél, Jancsikám. Arra! Arra! Mondom, hogy arra! Süket vagy?

ÉN: De merre van az *arra*, édesem? Ha mondjuk esetleg mutatnád is, vagy adnál némi támpontot: jobbra, balra, le, föl, srévizavé...

NAGYI: Miféle jobbra meg balra? Itt csak körbe lehet menni, te buta! Itt elmész a kápolna mellett, és ott a köröndnél majd mondom.

ÉN: Milyen szép kis temető ez...

NAGYI: Ez? A legszebb! Nézd meg: csupa zöld, tele van fával, virággal, jó a levegő, szép, rendes, gondozott. Kell ennél jobb?... Hé, vigyázz, túlmész! Lassíts! Itt az első körnél menj balra, és ott, ott, ottttt, mondom, hogy ott...! Igen, itt megint balra... Ez az! Ott, ahol a Dick Fidél van.

ÉN: Kicsoda?

NAGYI: A Dick Fidél.

ÉN: Ki az a Dick Fidél? Rokon?

NAGYI: Nem, senki, csak így jegyeztem meg. Mi van abban? Itt kell lennie... Dick Fidél. Egy szép nagy sír, már messziről látszik. Ott kell befordulni jobbra, és akkor már ott lesz a Jenő sírja.

ILUS: Hát nem a papához megyünk először?

NAGYI: Ne kezd már megint! Mindig így csináltuk. Ez a sorrend. Ő majd utána jön.

ÉN: De melyik ő? A Rezs-ő, vagy a Jen-ő?

NAGYI: Te is folyton csak viccelődsz, Jancsikám. Inkább a Dick Fidélt nézzed.

ÉN: Itt nincs semmiféle Dick Fidél.

NAGYI: Érdekes, pedig itt szokott lenni. Ilus, te se látod azt kiírva, hogy Dick Fidél?

ILUS: Micsoda?

NAGYI: Áh...! Te se látod, Jancsikám?

ÉN: Hát...

NAGYI: Hát az meg hogy lehet? Pedig itt kell neki lennie valahol. Mindig itt volt. Várjál csak, Janikám, lassíts egy kicsit. Lassíts, ha mondom! Hát hiába beszél neked az ember...? Így, ez az. Itt szokott lenni egy kút.

ÉN: Kút? Milyen kút? Gémeskút? Édesem, ez egy köztemető, nem a Hortobágy.

NAGYI: Kút! Hát nem mindegy, hogy milyen kút? Egy olyan rendes nyomós kút, ahol az ember... Mit beszélsz te nekem Hortobágyról? Mindig csak bolondozol. Szóval van itt egy kút..., vagyis hát nincs... Hova tették azt a kutat? Gyalog már rég idetaláltam volna!

ÉN: Nincs valami száma annak a sírnak? Mindegyik meg van számozva.

NAGYI: Dehogynincs! Itt van, fölírtam. Várjál csak, hova tettem? Ilus, nincs nálad?

ILUS: Nálam! Miért lenne nálam? Mindig mindent rajtam keresel.

NAGYI: Mert mindig mindenemet elcsaklizzol. Állandóan a dolgaim között turkálsz.

ILUS: De mama, már vagy egy hónapja nem is voltam nálad, hogy turkálhattam volna a dolgaiban?

NAGYI: Hát ez az, sose jössz el hozzám. Felőled föl is fordulhatnék. Az apád sírjához is úgy kellett kivonszolni.

ILUS: Nem is az apám sírjához megyünk.

ÉN: Na, akkor én itt megfordulok, mert mindjárt kimegyünk a temetőből.

NAGYI: Tessék, itt a cédula, ahová fölírtam a számát. Mondtam én, hogy megvan.

ILUS: És persze rám akartad kenni.

NAGYI: Ez az: 26-32.

ÉN: Most 26 vagy 32? Merthogy itt kétjegyű számok vannak.

NAGYI: 26-32. Ide van írva.

ÉN: Az nem lehet. Nem látod, hogy minden síron kétjegyű szám van!

NAGYI: Dehogynem lehet. Csak nem felejtetem el! Mindig ez volt az a szám. A lutrin is ezt teszem meg.

ÉN: Lutrin? Miféle lutrin? Már nincs is lutri, drágám. Te összekeversz engem a Nyilas Misivel...

NAGYI: Hát akkor nem lutri, hanem tudom is én. Hogy hívják azt az izét, llus...? Nyisd már ki a szád, mit hallgatsz, mint egy kuka, te is lottózol... Na ugye, mondtam én: lottó. A lottón teszem meg.

ÉN: Szóval kábé annyi esélyünk van arra, hogy megtaláljuk, mint a lottó ötösre...

NAGYI: Ne okoskodjatok annyit, máskor is így találtuk meg.

ÉN: Hát máskor az lehet..., de most nem máskor van, édesem.

ILUS: És ha fordítva keresnénk? Úgy, hogy 3226...

ÉN: Na jó, ebből elég! Kérdezzük meg az irodában...

NAGYI: Nem kell megkérdezni sehol. Itt van az... Menjél csak tovább...

ÉN: De hova menjek, az Isten szerelmére? Már egy félórája bolyongunk itt, mint valami hullarablók.

ILUS: Igaza van a gyerekeknek, kérdezzük meg. Az irodában biztos tudják.

NAGYI: Te csak menjél itt tovább egyenesen, Jancsikám, és annál a körnél fordulj be jobbra, ott lesz a kút. Vagy a Dick Fidél.

ILUS: Itt befordulunk, ott pedig fölfordulunk...

NAGYI: Nocsak! Milyen vicces kedvedben vagy...!

ÉN: Na ebből elég! Bemegyek az irodába. Nem szórakozom itt tovább.

NAGYI: Te csak ne menjél sehova, ők se tudják.

ÉN: Már hogy a búbánatos francba ne tudnák? Az a dolguk!

NAGYI: Igen, de akkor elkezdenek mindenfélét firtatni...

ÉN: Mit kezdenek firtatni? Hogy volt-e földbirtokos vagy nagytőkés a családban? Megkérdezik, hogy hogy hívják és hogy mikor patkolt el...

NAGYI: Hát ez az!

ÉN: Miért, nem tudod, hogy hívják a Jenőt?

NAGYI: Dehogynem tudom, csak most hirtelenjében nem emlékszem, hogy mikor halt meg.

ÉN: Ja, az más...!

NAGYI: Pedig én mindig mindenkiről tudom, hogy mikor halt meg, csak úgy látszik, már kezdek hülyülni. Tudod te azt, Jancsikám, hogy a nagyanyád már kezd hülyülni? Nehogy azt hidd, én már nem vagyok a régi.

ILUS: Hány évvel is volt idősebb a papa a Jenőnél?

NAGYI: Hát idősebb volt nála. Idősebb...

ILUS: Az tudom, de mennyivel?

NAGYI: Tudom is én, négyel-ötten...

ÉN: Oké, de mikor született a Fatykos? Mert akkor ki lehetne számítani...

NAGYI: Mikor is...? Várjunk csak... Aszondja... Jancsikám! Eszembe jutott valami: nem lehet, hogy a 26-32 nem a Jenő száma, hanem az egyik a Jenőé, a másik pedig a Rezsőé?

ÉN: Hát, nem arról volt szó, hogy....

ILUS: Na jó, de melyik a papáé, és melyik a Jenőé?

NAGYI: Az nem mindegy? Te! A lényeg, hogy valamelyik meglegyen.

ÉN: Roppant logikusan hangzik, de már az elején is ezt bátorkodtam fölvetni... Na jó, nézzük meg, ez az izé szektor, itt van a... Érdekes, itt csupa német név van.

NAGYI: Hát persze, sváb temető volt ez. Eredetileg egész Óbuda sváb volt. Amikor én kislány voltam...

ÉN: Hé! Dick Fidél! Nem igaz, itt a Dick Fidél!

ILUS: A Dick Fidél, a Dick Fidél!

NAGYI: Na ugye! Nem megmondtam, hogy itt van a Dick Fidél? És tessék, itt van: Dick Fidél. Itt fordulj be szépen, és ott lesz a kút is, igen, itt is van! És ott bent a második sorban van az én drága Jenőm.

ÉN: Na akkor itt leálllok.

ILUS: Menj még egy picit tovább.

ÉN: Azt akarod, hogy hajtsak a sírok közé?

ILUS: Jó, én majd itt megvárlak benneteket.

NAGYI: Miért várnál meg? Gyere te is szépen, téged is szeretett a Jenő, mindig rendesen viselkedett veled. Te pedig, Jancsikám, ne felejtse el a virágot. Ott van a csomagtartóban.

ÉN: Tudom én, hova tettem a virágot, csak előbb szálljatok ki, hogy bezárhassam a kocsit...

ILUS: Nem kell becsukni, én majd vigyázok rá.

ÉN: Nem kell rá vigyázni, Ilonka. Tőlem maradhatsz a kocsiban, de nem kell rá vigyázni, itt csak nem lopják el. Egyébként is itt van két lépésre, nem?

NAGYI: Gyere már, Ilus, ne vacakolj, nézd meg a testvéred sírját.

ILUS: Nem a testvérem!

NAGYI: Tudom is én! Akkor is gyere...!

ILUS: Hagyjál békén, nem megyek sehová.

NAGYI: Akkor maradj, ahol akarsz... Gyere, hadd karoljak beléd, Jancsikám, mert még elveszekszem itt a sok gazban meg gödörben... Így, jól van, köszönöm, drágám... Akkor meg minek jön ki a temetőbe...? Pedig hogy kényeztette őt a Jenő! Az apádat is, meg őt is. De őt még jobban... Ha te azt tudnád, hogy imádta ezt az Ilust... Mert az Ilus gyerekeknek gyönyörű volt ám, a csodájára jártak! Mikor vittem az utcán, megállítottak az emberek. És utána is szép volt. Nagylány korában is olyan alakja volt, mint egy táncosnőnek...! Megőrültek érte a férfiak. Nem is gondolná az ember....

ÉN: Itt van, ez az! Bárfay Jenő, 1893–1963.

NAGYI: Igen, ez az: Bárfay Jenő, élt hetven évet, gyászolja a családja...

ÉN: Hát akkor fiatalabb volt nálad. ...

NAGYI: Két évvel, igen. Én 91-es vagyok, ő meg 93-as, a Rezső meg 86-os.

ÉN: Ezek szerint hetvenkettő voltál, amikor a Jenő meghalt.

NAGYI: Hát, lehet...

ÉN: De te hetvenkét éves korodban még ragyogó formában voltál, nem igaz?

NAGYI: Én? De még mennyire, hogy ragyogó formában voltam. Hajaj! Hetvenkét évesen én még jöttem, mentem, csináltam...

ÉN: Mért, hát most is jössz, mész, csinálsz... Nem lehet leállítani.

NAGYI: Még csak az kéne! Mint azok a randa öregasszonyok, akik folyton otthon kuporognak. Nem csinálnak semmit, csak panaszkodnak, orvoshoz járnak, és mindenkinek a terhére vannak... Én nem vagyok senkinek a terhére. Hát a terhére vagyok én valakinek?

ÉN: Dehogy vagy a terhére... Ellenkezőleg! Hova tegyem a virágot?

NAGYI: Hát oda, a krizantém mellé, csak előbb hozzál vizet. Van nálam ilyen edény, direkt hoztam. Tudod, hol a kút?

ÉN: A Dick Fidél mellett...

NAGYI: Addig én egy kicsit lepucolom, bár meg kell hagyni, eléggé rendben van. Úgy látszik, valaki gondozza... Csak tudnám, hogy ki? Nem is volt jóba a családjával... Mi voltunk a családja... A temetésére is csak az Arisztid jött el meg a felesége. Ja, meg volt neki egy unokahúga, az Emőke. Lehet, hogy az jár ki?

(ÉN elmegy vízért a kútra, NAGYI addig rendezgeti a sírt. Hamarosan ÉN visszajön az üveg vízzel.)

NAGYI: Köszönöm, édesem. De gyorsan megjártad...! Látod, milyen szépen rendbe tettem? Mindjárt más... Csak azt furcsállom, hogy valaki gondolja a Jenő sírját. Hogy jön az hozzá, hogy a mi Jenőnk sírját izélgesse.

ÉN: Na, add ide a virágot, majd én beleteszem.

NAGYI: Nem, te ezt nem tudod, Jancsikám, hagyd, majd én szépen elrendezem. Így, látod...? Most locsold meg. Most már lehet. Ez azért sokkal szebb, mint az a vacak krizantém, amit az az Emő hozott...

ÉN: Honnan tudod, hogy ő hozta?

NAGYI: Ki más lenne? Akkor is a nyakára járt és pumpolta. Az meg amilyen mafla volt, folyton csak adott neki, csak adott. Látod, ebben arra a hülye nagyapádra hasonlított. Csak a Jenő az más volt, az nem szórta a pénzt, ő gavallér volt. Az más. És nem hajkurászta a nőket, mint a Rezső...

ÉN: A nagyapáról jut eszembe, nem kéne az ő sírját is megnézni... Itt lesz valahol...

NAGYI: Megyünk oda is, csak hadd nézzem meg még egyszer a Jenőt. Lehet, hogy utoljára látom, nehogy azt hidd... Már én se vagyok az a mai csirke...

ÉN: Ugyan már, száz évig el fogsz élni.

NAGYI: Ki akar száz évig élni? Minek száz évig élni?

ÉN: Hogyhogy minek? Neked még millió dolgod van, felelősséged... Téged nem olyan fából faragtak, mint ezeket a kripli férfiakat. Látod, ezek mind hetvenévesen megmurdáltak.

NAGYI: Hát, a Rezső hetvenhat volt... Hogy mennyit kellett ápolnom őt...! Istenem, mennyit! Minden áldott éjszaka fölébresztett. Többször is: mama, mama...! Én meg: gyerünk, fölkelni, tisztába rakni, gyógyszert adni, megfordítani... Az meg csak: mama, mama... Bezzeg a szegény Jenő, az egyik napról a másikra meghalt.

ÉN: Finom, diszkrét ember...

NAGYI: Igenis, finom úriember volt... Csak nagyon szerette a bort. Az vitte el idő előtt szegényt... Na, gyere, add ide a kezed, hadd karoljak beléd.

ÉN: Ilus, megjöttünk...!

NAGYI: Hát ez meg hova tűnt...? Mindig ezt csinálja!

ÉN: Beült a kocsiba, nem azt mondta? Ilonka!

NAGYI: Sose lehet nála tudni: Iluuuus!

ILUS (a kocsiból): Hol maradtatok ilyen sokáig?

NAGYI: Hát hol, hol, mit gondolsz, hol? Rendbe tettük a szegény Jenő sírját, amíg te itt terpeszkedtél.

ÉN: Ne ülj vissza a kocsiba, Ilonka. Itt lesz valahol a Fatykos sírja...

ILUS: Azt hittem, már sose megyünk oda...

NAGY: Hát ha rajtad múlt volna, akkor biztos nem...

ÉN: Erre kell lenni, gyertek...

ILUS: Itt nincs 32-es... Ez a 30-as, az a 33-as... Itt nincs a 32-es.

NAGY: Ott lesz az, ne izgulj.

ILUS (*a bozótból*): Te, ez nincs meg!

NAGY: Dehogyan nincs meg. Ott lesz az, nézd csak meg jobban.

ILUS (*állati hangon üvölt*): Mondom, hogy nincs itt, nem érted? Eltűnt!

NAGY: Itt kell lennie. Mindig itt volt. Csak rendesen kell keresni.

ILUS: Ezt elvitték, kidobták! Nincs meg az apám sírja!

NAGY: Ne üvölts, nem vagyok süket!

ILUS: Elvitték, nem érted, nincs itt!

NAGY: Kinek kellene az apád sírja, te félnótás! Itt kell annak lennie... Gyere már ide, Jancsikám, ne bámészkodj, az Isten áldjon meg! Keresd meg már neki azt a nyavalyás sírt! Nem lehet bírni veled.

ÉN: De hol keressem?

NAGY: Itt van az valahol, fiacskám, itt volt...

ILUS: Mondom, hogy elvitték, kidobták. Biztos lejárt!

NAGY: Nem járt az le, miket beszélsz, miért járt volna le? Az ember örökre hal meg.

ILUS: De a sírhely csak tíz évre szól.

NAGY: Olyan nincs! Tényleg, Jancsikám, meddig lehet itt lenni?

ÉN: Fogalmam sincs, de kábé annyit: tíz-tizenöt évet. De ez biztos meg lett újítva, mert akkor tavalyelőtt se lett volna itt. Különben is értesítettek volna, hogy meg akarod-e újítani... Vagy nem.

ILUS: Kidobták! Biztos, hogy kidobták!

NAGY: Lári-fári. Egy sírhely legalább ötven évig jó.

ÉN: Ezért kell hamvasztani. Kevesebb helyet foglal...

NAGY: Én azt akarom, hogy hamvasszanak. Micsoda randa dolog az, hogy jönnek rád a férgek... Fúj...!

ILUS: Az égetés olcsóbb!

ÉN: De az is lejár, az urnát is kirakják.

ILUS: A papát is kirakták.

NAGYI: Dehogy rakták, dehogy rakták, meglesz az, ha itt volt, akkor... (*megbotlik*).

ÉN: Vigyázz, az Isten szerelmére! (*megfogja*).

NAGYI: Jaj, de hülye helyen van ez a sír! Direkt iderakják! Hallottak már ilyen...! Köszönöm, drágám...! Az ember még kitöri a nyakát. Nem lehet semmit látni, úgy benőtte a gaz... Hogy lehet így...? Te, Ilus, ez az...!

ILUS: Micsoda?

NAGYI: Hát az apád sírja, te hisztérika! Tessék, nézd meg, itt van: Koszta Rezső, 1886–1962... Hát nem megmondtam, hogy itt van? Rosszpénz nem vész el...

ILUS: Na jó, de azért kérdezd meg utána, Jancsikám, hogy mikor jár le, mert a végén még tényleg kirakják.

NAGYI: Na látjátok, itt leszek én is...

ILUS: Te nem lehetsz itt, itt csak egy ember fér el...

NAGYI: Dehogynem leszek. De még mennyire, hogy itt leszek. Az én Ernőm elintézte, hogy itt legyek...

ILUS: Na, ha az Ernő mondta, akkor biztos el van intézve...

NAGYI: Ne féltékenykedj már megint. Itt leszek és kész.

ILUS: De mellette?

NAGYI: Mit mellette? Benne. A papa urnájában benne. Ez nem sír, te mafla, csak úgy néz ki, ide csak beleférek! Én a mellette levő helyre akartam menni, de azt mondták, hogy már le van foglalva.

ILUS: Hát akkor? Akkor meg nem itt leszel.

NAGYI: Mondom, hogy itt leszek. Mint azoknál ott. Látod: Wittmayer Vilmosné, született Hábeter Jolán és szerető lánya, Wittmayer Vilma. Szépen együtt vannak a hamvaik.

ILUS: Tényleg! Jaj de jó! Akkor én is a Nándi mellé megyek. Majd szólok a Bélának, hogy oda tegyen. Az olcsóbb, ugye?

ÉN: De hol van a Vili bácsi?

NAGYI: Miféle Vili bácsi?

ÉN: Hát ez a Wittmayer Vilmos. Ott a lánya, a felesége, de hol van ő, miért nincs a családjával?

ILUS: Biztos él még...

ÉN: 1872 óta? Elég jól tartja magát...

NAGYI: Mit törödsz te azzal, Janikám, hogy ki hol van? Nem kell beleavatkozni. Jobb a békesség... Fütyülünk mi másokra. Az a fontos, hogy mi jól megvagyunk, nem igaz?

ÉN: Miért, a Fatykossal is jól megvoltál, nem igaz?

NAGYI: A Rezsővel? Phö!! Folyton csak a pénzt szórta, meg a nőket hajkurászta... Én állandóan örököltem, ő meg elherdálta; én kerestem – mert én nagy pénzeket kerestem ám –, a Rezső meg elszórta.

ÉN: Akkor mért mentél hozzá?

NAGYI: Tudom is én, hogy mért mentem hozzá, ki emlékszik már arra? Meg hát honnan lehetett azt előre tudni...? Pedig mennyi udvarlóm volt nekem! Bárkihez hozzámehettem volna...!

ÉN: Nocsak, erről eddig hallgattál...

NAGYI: Jómódú, tanult emberek. Volt például egy angolszabó, aki azt akarta, hogy menjek vele Párizsba, hogy éljünk ott. De én nem mentem. Én nem ízéltem. Helyette ahhoz a hülye nagyapádhoz mentem.

ILUS: Mert te nem voltál olyan szexmániás. Vannak olyan szexmániás nők, akik minden férfit meg akarnak kapni.

NAGYI: Nem, Isten ments, én csak a szép tiszta ügyeket...

ÉN: Attól még Párizsba elmehettél volna...

NAGYI: Ja...! És az még el is vett volna.

ÉN: Na ugye: akkor most franciák lennénk, és a Père Lachaise-ben bolyonganánk... Ott van a Molière, a Balzac, az Oscar Wilde, a Chopin, az Edith Piaf...

ILUS: A Piaf? Az Edith Piaf? Azt imádom...! *Rien, rien... tarara-rara... Rien, rien...*

NAGYI: Áh, fütyülök én Párizsra... Jó nekem Budapest, nem kell annál jobb... Te is, nem tudom, minek akarsz Amerikába menni? Hát nem jó neked itt?

ÉN: Jónak nem jó, de attól még nem megyek.

NAGYI: Na látod, akkor meg minek mész? Ne menj! Olyan szépen megvagyunk itt, nem igaz? Minek az a vacak Amerika?

ÉN: Minek, minek... Most már mindegy, hogy minek.

NAGYI: Olyan szép Magyarország! Minek abba a vacak Amerikába menni? Abba a ronda, vacak Amerikába. Azok rondák ám, még meglátod, valami háborút csinálnak ellenünk...

ÉN: Amerikai inváziótól tartasz, édesem? Jönnek a deszantosok...?

NAGYI: Na jó, nem ellenünk, de mi is belekeveredünk. Mi mindig mindenbe belekeveredünk...

ILUS: Hagyjátok már abba. Ne politizáljatok...!

NAGYI: Az a Reagan, az mindig akar valamit... Aztán a végén még háború lesz... Hogy az milyen marhaság, az a vacak háború....! Azt ki találta ki azt a marhaságot...?

ILUS: Mondom, hogy ne politizálj...!

NAGYI: Te meg ne beszélj hülyeségeket...! A háborúnál nincsen borzalmasabb, Jancsikám. Azt ki nem lehet mondani. Az emberek csak mennek, mennek, éhesen, lerongyolódva...

ÉN: Nem kéne nekünk becuccolni? Egy kis liszt, egy kis krumpli...

NAGYI: Ilyen dolgot! Háború...?! Akkor inkább a szülést tiltsák be... Most is egy nő öt gyereket szült. Egyszerre...

ILUS: Ötös ikrek...? Atyaisten! Nekem egy is elég volt.

NAGYI: Hát..., nem könnyű, de azért sok öröm is van a gyerekekkel. Nekünk három volt, mégis szépen fölneveltük őket. Este odapofoztam a lavórhoz, na gyerünk, először a kezed, na, akkor odatartotta, aztán az arcod, aztán a hátad, és tetőtől talpig lemostam, aztán föl a hálóruhát, és bepofoztam az ágyba. Aztán a következőt, aztán a harmadikat, és utána mondtam nekik: na, most szépen aludni! És akkor elmentem az Öreggel a Corso moziba. Az volt a mi mozink. Minden héten egyszer elmentünk a Corso moziba. Mint most, mindennap nézem a tévét. Jaj, de szeretem azt a tévét! Hogy én azt hogy imádom...!

ILUS: Na jó, de azért a Nándit is nézzük meg! Már mindenkinél voltunk, csak az én szegény Nándimnál nem.

ÉN: Mindjárt hozzá is elmegyünk, Ilus, ne aggódj, de azért egy kicsit hozzuk rendbe a papa sírját...

NAGYI: Igaza van a gyerekeknek, még valaki elesik benne, aztán minket perel a biztosító...

(A kolumbáriumoknál)

ILUS: Na itt van a Nándi. Látod, milyen szépen megcsináltattam? Műmárvány. Olyan, mint az igazi, még szebb is.

NAGYI: És olcsóbb...

ILUS: Miért, az is számít. És nézd meg, díszcsavarral van fölerősítve... Ugye milyen jól néz ki...?

ÉN: Ja...

NAGYI: Tényleg, egész rendes...

ILUS: Az aranyozott betű miatt van. Abból nem engedtem. A Béluskám feketével akarta. De így mégiscsak elegánsabb, nem igaz?

NAGYI: Kármán Nándor, 1908–1969... Akkor hány évet élt a Nándi?

ILUS: Hatvanegyet, szegény...

NAGYI: Ilyen fiatalon meghalni!

ILUS: Abban a minutumban, ahogy nyugdíjba ment. Még ki se hozta a postás az első nyugdíját. Elaludt és nem kelt föl többé.

NAGYI: A legszebb halál! Mindig ilyenre vágytam: lefekszem aludni és szépen meghalok. Az a legjobb. Nincs betegség, kínlódás, szenvedés, kórház... Ugye ti nem raktok be engem kórházba...?

ÉN: Hát ha egészséges vagy, nem...

NAGYI: Nem kell kórház, Janikám. Én otthon akarok meghalni. Azért is költöztem a Jenő szobájába, hogy ha meghalok, egyenesen tudjanak kivinni, és ne kelljen csalinkázni ott velem összevissza a lakásban. Még képesek és kiborítanak...

ÉN: A technikai részleteket majd megoldjuk valahogy, édesem, csak addig húzzuk ki valahogy.

NAGYI: Meddig?

ÉN: Hát, amíg meg nem halunk...

NAGYI: Ugyan már, te még nem halsz meg, te még fiatal vagy. Most én vagyok soron. Most én jövök, aztán meg te, Ilus...

ILUS: Miért nem az Ernő?

NAGYI: Hagyjad békén az Ernőt, inkább tedd bele a vázába azt a francos virágot, és menjünk.

ILUS: Jó, csak ne sürgess... Különbén is, te mindannyiunkat el fogsz temetni...

NAGYI: Isten ments, nem akarok én senkit eltemetni. Elég volt nekem a szegény Mikikémet eltemetni. Azt ti nem tudjátok, mit jelent egy anyának a gyerekeit eltemetni. Túléltem a saját gyerekeimet! Drága, gyönyörű Miklósom!

ILUS: Ő már jó helyen van, szegény...

ÉN: Te vagy jó helyen, te hülye, túl jó helyen is vagy... Nézzenek oda...

ILUS: Úgy értem, hogy ő már nem szenved...

NAGYI: De én igen, én szenvedek. Hogy mondhatod ilyet? Én azóta is szenvedek, mint egy kutya, amelyik hetet kölykedzett. A saját kölyköm! Ötvenöt évesen elment! Még csak nem is velünk van eltemetve... Látod, Janikám, azt azért nem bocsátom meg az anyádnak, hogy nem ide temette el.

ÉN: De hová temesse itt? A Fatykos mellé? Ott te leszel, nem? Vagy a Nándi urnájába?

NAGYI: Hát kellett volna egy családi sírt csinálni...

ILUS: Tényleg milyen jó lenne egy családi kriptá...!

ÉN: Szerintem az nem az anyám dolga lett volna, hanem az Ernőé, vagy...

NAGYI: És akkor mindannyian ott lennénk, az egész család, együtt...

ILUS: Igazi sírbolt, márványkripta, szobrokkal meg motívumokkal...

ÉN: Gondolom, a muter úgy akarta, hogy majd az apu mellett fekszik, nem pedig a Jenő vagy a Nándi társaságában...

NAGYI: Pedig nekünk együtt kéne lennünk, az egész család, mindenki. Ígérd meg nekem, most itt ígérd meg, Janikám, hogy megcsinálod. Egy szép kis családi sírhely. Nem kell semmi flinc-flanc, szobrok, meg ilyen hülyeségek, csak elférjünk, jó...? Idehozod az apádat – az anyád is jöhet, ha akar –, és akkor szépen mindannyian együtt vagyunk...

ÉN: Mi az, drágám, te hiszel a túlvilágban?

ILUS: Hát valaminek kell lenni... Én nem vagyok vallásos, de...

ÉN: De ha van túlvilág, akkor az nem az Óbudai köztemetőben van... Ha van túlvilág, akkor ott mindannyian együtt vagyunk...

NAGYI: Nem saját maguk miatt kell együtt lenni a halottaknak, te csacsi, hanem az élők miatt. A halottaknak már úgylis mindegy, de akik élnek, azoknak nem.

ILUS: Hát igaz, sokkal jobb, ha egy helyen vannak. Most képzeld csak, állandóan az egyik temetőből a másikba bumlizni, ha meg akarja látogatni őket az ember.

ÉN: Család halottjai, egyesüljete...! Megcsináljuk a családi tömegsírt. De addig is, nem kéne nekünk lassan mennünk már?

ILUS: Tőlem már rég mehetnének, ti diskuráltok itt...

NAGYI: Nem, menjünk csak, édesem. Mindent elintéztünk, rendbe raktunk. Most már elmehetünk...

ÉN: Akkor uccu neki, irány Horány...

NAGYI: Jancsikám...!

ÉN: Csak az a baj, hogy az arány, parány...

NAGYI: Ne viccelődj mindig, Janikám, komolyan mondani akarok neked valamit.

ÉN: Halálos komolyan?

NAGYI: Nézz rám, édesem, figyelj már ide, ne bolondozz...! Így ni... Jancsikám, én olyan boldog vagyok, hogy elhoztál. Nem is gondoltam volna, hogy ilyen jól sikerül... Itt voltam, megnéztem, rendbe tettem... most már nyugodtan meghalhatok... Köszönöm, köszönöm neked, drágám, ezt a csodálatosan szép napot...

ÉN: De édesem, én is ragyogóan éreztem magam.

NAGYI: Akkor ígérd meg nekem, Janikám, hogy ide hozod az apádat. Legyünk mindannyian együtt. A pénzzel ne törődj. Tettem félre a saját temetésemre is, meg a Mikikém exhumálására is. Az Ernő is megígérte, hogy itt lesz, te is itt leszel, ugye, Ilus? Ha megcsináljátok a családi sírt, mind elférünk benne.

ÉN: Na jó, akkor én is ide hurcolkodom.

NAGYI: Igen, az lesz a legjobb...! Szép, csendes kis temető ez. Rendes, nyugodt hely.

Meglátod, milyen jól fogjuk itt érezni magunkat.

(Részlet a Pesti barokk c. regényből, amely idén márciusban jelenik meg a Magvető Kiadónál.)

Tetszik

Legyél az első az ismerőseid közül, akinek ez tetszik.

Kapcsolódó írások:

1. **Vajda Mihály: Aktuális-e még Bibó István?** Be kell vallanom, hogy ezt a nem túl eredeti és...
2. **Péter Mihály: Airwave leheletű Szulamit** Péter Mihály Airwave leheletű Szulamit Nem tudom, hogy a...
3. **Hajdu Tibor: Károlyi Mihály és akiknek nem kell** Jött a parancsolat, Kövér László, a kormánypárt vezető politikusa megüzente:...

Cimkék: Dés Mihály